

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

УДК 005.35:330.322(477:100)

DOI: <https://doi.org/10.32782/easterneurope.49-23>

ВПРОВАДЖЕННЯ ПРАКТИК ESG У КОРПОРАТИВНУ ПОЛІТИКУ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ

IMPLEMENTING ESG PRACTICES INTO CORPORATE POLICY: INTERNATIONAL EXPERIENCE AND PROSPECTS FOR UKRAINE

Бичкова Н.В.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9304-3944>

Цевух Ю.О.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8511-5779>

Яремчук А.Ю.

студентка магістратури,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-9688-7812>

Bychkova Nataliia, Tsevukh Yuliia, Yaremchuk Alla
Odesa National I.I. Mechnikov University

У статті досліджується значення впровадження практик ESG у корпоративну політику та узагальнюються світовий досвід інтеграції екологічних, соціальних та управлінських принципів у бізнес-стратегії. Проаналізовані сучасні тенденції звітності ESG, їхній вплив на прозорість, довіру інвесторів та сталий розвиток. У дослідженні висвітлюються проблеми, з якими стикається Україна, зокрема відсутність єдиних стандартів оцінки, слабкий інституційний потенціал та формальна нефінансова звітність. Наголошено на необхідності створення національної системи ESG, забезпечення незалежної перевірки та сприяння зеленим інвестиціям. Необхідною є адаптація міжнародних стандартів ESG до пріоритетів України післявоєнного відновлення та європейської інтеграції розглядається як ключ до посилення конкурентоспроможності та досягнення сталого економічного зростання.

Ключові слова: ESG-практики, корпоративне управління, сталий розвиток, нефінансова звітність, інвестиційна привабливість, соціальна відповідальність, «зелені» інвестиції.

The article investigates the scope and value of adopting ESG practice as a corporate policy and discusses global and regional experiences of the world corporate leaders integrating environmental, social, and governance principles into their activities. It discusses the trends of ESG reporting, business transparency, trust of the investor, and sustainable development. The analysis of global corporate strategies, including those in the energy, tech, consumer, and automotive sectors, confirms that systematic ESG integration reduces operational and regulatory risks, improves access to capital, and strengthens market positions for companies. However, persistent global challenges include lack of standardization, data collection complexity, and the risk of "greenwashing". It assesses the status and outlook of Ukraine's post-war reconstruction, European integration challenges and the prospects of Ukraine's ESG integration and development. The country faces massive recovery needs, primarily in housing, transport, and energy infrastructure, making the adoption

of sustainable solutions crucial. The absence of comprehensive evaluation benchmarks, weak institutional framework, and the formality of the non-financial reporting as the scope of challenges and prospects are identified. Focusing on the need to tailor global ESG frameworks to the realities of social development, innovation and social responsibility, and the integration of SDGs to corporate and institutional strategies, it is concluded that Ukraine needs an ESG reporting framework, the development of independent auditing and verification mechanisms, green investments, and robust business performance to stabilize and sustain its formal sector. At the same time, it articulates that the integration of ESG principles into business activities and the performance of the formal business sector in Ukraine will drive modernization of the Ukraine's economy and will ensure its competitiveness. To increase SDG and ESG reporting effectiveness, greater standardization of indicators, the use of qualitative and mixed research methods, and a focus on real strategic implementation of the goals are essential.

Keywords: ESG practices, corporate governance, sustainable development, non-financial reporting, investment attractiveness, social responsibility, green investments, sustainability transformation.

Постановка проблеми. Попри глобалізацію ESG-діяльності, національний контекст сталого бізнесу все ще потребує уваги, зокрема через відсутність єдиного стандарту оцінки ESG-показників, що унеможливорює ефективне відстеження результатів та знижує інвестиційну довіру стейкхолдерів. Також потребують вирішення питання, які стосуються адаптації українських реалій до механізмів ESG-інтеграції в системи корпоративного управління. Найбільш вагомими виклики пов'язані з якістю звітності, поверхневостю інтеграції цілей сталого розвитку (SDGs), відсутністю інституційної підтримки та дотримання законодавства, що створює запит на системний підхід, здатний поєднати національні умови і міжнародний досвід, підвищити конкурентоспроможність та покращити інвестиційну привабливість української економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останнє десятиліття питання щодо єдиного оцінювання ESG-діяльності постає все далі частіше. Це може ускладнювати проблему порівняння результатів між компаніями та знижувати довіру інвесторів. Також не вистачає адаптованих механізмів інтеграції ESG до корпоративної політики та чіткої нормативно-правової бази, нефінансова звітність часто має формальний характер, а цілі сталого розвитку інтегруються лише на папері. Через це виникає низький рівень ESG-інтеграції, який стримують розвиток сталого бізнесу та зменшують інвестиційну привабливість країни. Дослідженнями в цьому напрямку активно займаються такі зарубіжні автори, як Блейз Х. [1], Дю Туа Е. [2], Лоу С., Деві Фаріха А., Салех Ф. К. [4] та Перес Л., Хант В., Самандарі Х., Наттолл Р., Бінськ К. [7]. Серед вітчизняних слід згадати таких науковців як: Гончаренко Г., Нескорочена Л., Єфремова І. [3], Олійник Ю., Кучерява М., Зінченко А. [6] та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значний прогрес у вивченні впливу практик ESG на корпоративний сектор, все одно залишається ряд нерозв'язаних питань. По-перше, відсутність стандартного підходу до оцінювання критеріїв ESG, з урахуванням специфіки галузі, регіональних особливостей і різних етапів економічного

розвитку країн, ускладнює порівняння результатів між компаніями та оцінку реального ефекту впровадження стратегій ESG.

По-друге, залишається менш вивченим вплив факторів ESG на корпоративний капітал і вартість, особливо в країнах, що розвиваються. Більшість емпіричних досліджень використовують дані з корпоративного сектору країн з розвинених фондових ринком, де прозорість та розкриття фінансової та нефінансової інформації вимагається регуляторами. Водночас, специфічний контекст економік, що відновлюються після періодів економічних і військових конфліктів, залишається нерозкритим. Обмеженість методів інтеграції ESG у корпоративну політику, адаптованих до поточної ситуації в Україні, є ще одним значним недоліком. Відновлення економіки після війни, модернізація інфраструктури та енергетики, а також підвищені ризики для інвесторів вимагають розробки індивідуальних підходів, які поєднують міжнародну практику та внутрішні соціально-економічні умови.

Таким чином, основними нерозв'язаними питаннями є розробка універсальних, але гнучких методик для оцінки ESG, ідентифікація впливів практик ESG на фінансову стабільність компаній у динамічно нестабільних країнах та розробка стратегій адаптації ESG до специфічних потреб України, яка є фокусом європейської інтеграції та відновлення після війни.

Постановка завдання. Мета дослідження полягає у комплексному аналізі глобальних тенденцій сталого розвитку та стандартів ESG-звітності, узагальнення міжнародного досвіду впровадження ESG-практик і визначення перспектив їх інтеграції в український корпоративний сектор. Для досягнення цієї мети необхідно розглянути світові підходи до ESG, виявити найуспішніші приклади інтеграції в діяльність міжнародних компаній, окреслити ключові напрями впровадження ESG в Україні та сформулювати практичні рекомендації, спрямовані на підвищення інвестиційної привабливості та посилення конкурентоспроможності національної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах еволюція нових принципів корпоративної поведінки пов'язана зі сталим

розвитком, а також з збільшенням уваги до корпоративної соціальної відповідальності. Ключовим аспектом здатності бізнесу створювати сталу цінність є його ставлення до відповідальності щодо навколишнього середовища, громади та інших стейкхолдерів. Практика звітування компаній підтверджує, що інтеграція ESG-факторів виходить за межі рутинної підготовки звітів і, в першу чергу, є питанням стратегій, оскільки неналежне ставлення до ESG-факторів збільшує регуляторні, репутаційні та фінансові ризики.

Розвиток корпоративної системи звітності про сталий розвиток відображає зміни з 1990-х років, коли компанії в основному зосереджувалися на екологічній звітності, до теперішнього часу, коли соціальні та управлінські елементи інтегруються більш суттєво. Нові стандарти в основному спрямовані на зближення, балансування та інтеграцію нефінансової та фінансової інформації. Результатом є суттєві зміни у корпоративній прозорості. ESG-фактори більше не є ізольованими елементами звітів, а активно використовуються в стратегічному прийнятті рішень, інвестиційному плануванні та управлінні ризиками.

Аналіз міжнародної практики показує, що інтеграція ESG-підходів дозволяє компаніям знижувати операційні ризики, залучати довгостроковий капітал та підвищувати рівень довіри серед стейкхолдерів. Проте водночас зберігається суттєві проблеми, такі як: відсутність повної стандартизації між галузями та регіонами, складність збору даних, а також ризик "greenwashing", що підриває довіру до корпоративних декларацій [7].

В Україні особливо важливо формувати довіру до ESG-звітності, аби інтегруватися у економічний простір ЄС. У цьому контексті особливого значення набуває адаптація системи EU Taxonomy, яка визначає критерії екологічно сталих видів економічної діяльності в Європейському Союзі. EU taxonomy є стратегічним інструментом для України не лише в контексті екологічної стійкості, а й у поглибленні євроінтеграції, залученні фінансування і реформуванні економіки у напрямку сталого розвитку. [9] Застосування ESG-звітності може стати досвідом у залученні інвестицій та інновацій в відновленні промисловості в межах модернізації, у відновленні «зеленої» енергетики, агросектору, у супутній інфраструктурі, а також у відновленні інфраструктури в Україні. Також важливо уникнути ризику формального підходу до ризиків, зосередившись на дійсних змінах у корпоративному управлінні, у соціальній відповідальності та в екологічних інвестиціях. Таким чином, елемент звітності, що фокусується на досягненні сталого розвитку, безумовно затверджує важливість ESG-практик в сучасному корпоративному управлінні. Наукові дослідження в Україні засвідчують, що з 2015 року до 2020 активно розвивається звітність в корпоративному управлінні у вищезгаданій царині, в межах задекларованих ООН соціальних цілей.

Для України такі тенденції мають особливу актуальність, тому що інтеграція у економічний простір ЄС вимагає прозорої та достовірної ESG-звітності, здатної забезпечити довіру інвесторів і партнерів. У контексті післявоєнного відновлення саме ESG може стати одним із ключових інструментів залучення капіталу, модернізації промисловості, розвитку «зеленої» енергетики, агросектору та інфраструктури. При цьому критично важливим є подолання ризику формального підходу до звітності та концентрація на реальних трансформаціях у корпоративному управлінні, соціальній відповідальності та екологічних ініціатив.

Важливою складовою сучасного корпоративного управління є звітність, орієнтована на цілі сталого розвитку (SDGs). Аналіз міжнародних досліджень свідчить, що після 2015 року, коли SDGs були офіційно затверджені ООН, увага до корпоративної звітності у цій сфері стрімко зріс, особливо після 2020 року [2].

Звітність про цілі сталого розвитку (SDGs) стає глобальною тенденцією, однак вона все ще на початковому етапі і має помітні труднощі зростання.

По-перше, інтеграція SDGs в бізнес-практику все ще поверхнева, більшість компаній обмежується загальними намірами дотримуватися принципів сталості, не формулюючи конкретних, кількісно вимірюваних цілей та показників ефективності. Більшість компаній згадують наступні цілі: SDGs 8 («Гідна праця та економічне зростання») та SDGs 13 («Боротьба з кліматичними змінами») у своїй звітності про сталість, тоді як більш складні цілі, такі як SDGs 2 («Подолати голод») та SDGs 14 («Життя під водою»), часто ігноруються [4]. Водночас існують значні репутаційні ризики, пов'язані з практикою «зеленого омивання», коли зміни вносяться задля вигляду, а не задля глибоких, структурних змін.

Слід зазначити, що галузевий та географічний контекст, структура власності компанії, склад ради директорів та зовнішній тиск з боку установ і зацікавлених сторін справді впливають на звітування щодо Цілей сталого розвитку (SDGs). Проте навіть під таким тиском немає гарантії, що звітність щодо SDGs буде активно формуватися компаніями, оскільки для багатьох компаній це лише як спосіб показати «соціальну прийнятність» своєї діяльності в суспільстві, а не стратегічний інструмент розвитку.

Результати досліджень також показують нерівномірний акцент на звітності щодо SDGs у різних секторах: в енергетичному та фінансовому секторах така звітність вже налагоджена, натомість сільське господарство, лісове господарство та сектор масових споживчих товарів досліджені значно менше. Також важливо зазначити обмеженість досліджень, проведених у країнах, що розвиваються, зокрема постсоціалістичних та трансформаційних країнах [4].

Отже, на сьогодні SDG-звітність виступає як перспектива. Для підвищення її ефективності потрібна більша стандартизація показників, застосування якісних та змішаних методів дослідження та орієнтація на реальне стратегічне впровадження цілей, а не лише на декларативну звітність. Для України це питання має особливе значення, адже поєднання вимог європейської інтеграції та викликів післявоєнного відновлення створює вікно можливостей для формування нової практики корпоративної прозорості, заснованої на SDGs.

Сталий розвиток та ESG-підходи у XXI столітті стали невід'ємними складовими стратегічного управління транснаціональними корпораціями. Попри критику щодо складності вимірювання та відсутності універсальних методик оцінки, інтеграція ESG є стратегічною необхідністю для забезпечення довгострокової вартості та зниження ризиків. Еволюція звітності про сталість протягом останніх трьох десятиліть свідчить про поступовий перехід від екологічних чинників до комплексного охоплення соціальних і управлінських аспектів, інтеграції нефінансових показників у фінансову звітність та гармонізації міжнародних стандартів. Щоб оцінити, як ці тенденції реалізуються на практиці, важливим є аналіз ESG-стратегій провідних корпорацій світу з чотирьох ключових секторів економіки, а саме з енергетичного, технологічного, споживчого та автомобільного, що дозволяє виокремити основні інструменти, практики та результати впровадження ESG у різних галузевих контекстах. У таблиці 1 наведено ESG рейтинг 20 провідних компаній світу, нижче проаналізовано їх стратегії стосовно сталого розвитку. Наданий рейтинг сформовано компанією S&P, який вимірюється за шкалою від 0 до 100, де 100 – це максимальний бал.

В енергетичному секторі компанії ExxonMobil, Chevron, ConocoPhillips, Occidental Petroleum та EOG Resources зосереджуються на декарбонізації та управлінні кліматичними ризиками, тобто компанії декларують досягнення нульових

викидів за Scope 1 і 2 до 2050 року та інвестують у водень і технології CCS, поєднують кліматичні ініціативи з проєктами відновлення біорізноманіття, зокрема у рамках програми Pecos Watershed. [10]

У технологічному секторі компанії Microsoft, Apple, Intel, IBM та NVIDIA роблять акцент на переході на відновлювану енергію, зменшенні впливу на водні ресурси та прозорості управління. Наприклад, Apple до 2030 року планує перевести весь ланцюг створення вартості на чисту енергію та до 2025 року повністю відмовитися від пластику в упаковці. IBM поставила мету досягти 90% частки відновлюваної електроенергії у глобальному споживанні до 2030 року та реалізувати понад 3000 проєктів енергозбереження. Microsoft планує до 2025 року відновити більше земельних ресурсів, ніж використовує, інтегруючи екологічні ініціативи у власні обчислювальні технології. [10]

У споживчому секторі такі компанії як Procter & Gamble та Coca-Cola реалізують стратегію сталого управління водними ресурсами, що передбачає повторне використання понад 5 млрд. літрів води щороку та проєкти з відновлення водних екосистем у регіонах із високим водним стресом. PepsiCo інвестує у регенеративне землеробство, плануючи охопити 7 млн. акрів до 2030 року та забезпечити позитивний водний баланс. Johnson & Johnson та Nike концентрується на екологічних та соціальних цілях, зокрема на скороченні викидів CO₂ на 20% до 2025 року та підвищенні рівня різноманіття серед працівників. [10]

В автомобільному секторі Tesla у 2023 році забезпечила уникнення понад 20 млн. тонн викидів CO₂ завдяки використанню своєї продукції, скоротила споживання води на автомобіль на 25% і повністю перевела виробниче навантаження на відновлювану енергію. Ford скоротила викиди на виробничих підприємствах на 40% у період з 2017 до 2022 року та досягла 60% частки безвуглецевої електроенергії. General

Таблиця 1

ESG-рейтинг провідних корпорацій світу, 2025 рік

Назва компанії	ESG-рейтинг	Назва компанії	ESG-рейтинг
ExxonMobil	36	Procter & Gamble	38
Occidental Petroleum	32	Coca-Cola	42
Chevron	30	PepsiCo	44
ConocoPhillips	56	Johnson & Johnson	29
EOG Resources	41	Nike	45
Microsoft	50	Tesla	30
Apple	34	General Motors	47
Intel	60	Ford	43
IBM	60	Rivian	30
NVIDIA	61	Paccar	47

Джерело: сформовано авторами на основі [11]

Motors задекларувала бачення повністю електричного майбутнього та інвестує в стандартизацію інфраструктури зарядних станцій, тоді як Rivian та Passar до 2025 року прагне забезпечити використання 100% відновлюваної енергії у виробництві та мережі зарядок.[10]

Соціальні ініціативи компаній демонструють прагнення до інклюзивності та розвитку людського капіталу. Компанії мають на мету до 2030 року збільшити частку жінок на технічних посадах до 40% і подвоїти кількість представників меншин у керівництві, а також забезпечують високий рівень гендерної інклюзії та навчають постачальників принципам технологічної етики. В управлінському вимірі провідні корпорації впроваджують прозорі системи контролю та звітності, регулярно публікують ESG-звіти, узгоджені з міжнародними стандартами, такими як: ESRS, GRI та SASB, з незалежною верифікацією даних.

Аналіз результатів впровадження ESG свідчить про подвійний ефект для компаній і інвесторів. Для компаній це зменшення операційних і регуляторних ризиків, поліпшення доступу до капіталу та зміцнення ринкових позицій. Разом із тим зберігаються проблеми: нерівномірність метрик між галузями, часові лаги між інвестиціями та ефектами, а також ризик “greenwashing”, що потребує незалежної верифікації та чітких KPI.

Таким чином, міжнародний досвід впровадження ESG демонструє, що результативність залежить від інтегрованості екологічних, соціальних і управлінських заходів у корпоративну стратегію. Системний підхід забезпечує не лише зменшення ризиків і зміцнення конкурентних позицій компаній, а й створює додану вартість для інвесторів, підвищуючи стійкість та передбачуваність їхніх фінансових потоків. ESG у такому розумінні є не просто інструментом репутаційного менеджменту, а фундаментальною складовою сучасного корпоративного управління та довгострокової вартості бізнесу.

За даними оновленої оцінки потреб України на відновлення та відбудову станом на лютий 2025 року, підготовленого Світовим Банком, загальна завдана шкода від військових дій становить 176,1 млрд. дол. США, загальні економічні збитки: 588,8 млрд дол. США, а загальні потреби на відновлення та відбудову сягають близько 524 млрд дол. США. Найбільший рівень потреб припадає саме на житловий сектор і він становить 83,7 млрд дол. США, що відображає масштаби руйнування житла по всій країні. Значними є також потреби у транспортному секторі, а саме 77,5 млрд дол. США, та енергетиці – 67,8 млрд. дол. США, з огляду на системні атаки на інфраструктуру. Високими також залишаються потреби у торгівлі та промисловості (64,4 млрд. дол. США) і сільському господарстві (55,5 млрд дол. США), які є ключовими для відновлення економічного потенціалу.

Соціальні напрями також потребують суттєвих ресурсів: соціальний захист – 38,9 млрд дол. США, освіта і наука – 32,9 млрд дол. США, охорона здоров'я – 19,4 млрд дол. США. Додатково значні кошти необхідні для розмінування та управління вибухонебезпечними предметами (29,8 млрд дол. США) – однієї з найважливіших передумов безпечного відновлення територій [8].

Масштабні потреби у фінансуванні цих секторів безумовно передбачають застосування екологічно сталих рішень, а саме розвиток відновлюваної енергетики, енергоефективного будівництва та «зелених» транспортних систем. Також значний обсяг інвестицій у соціальну сферу підкреслює необхідність забезпечення інклюзивності, доступу до освіти, охорони здоров'я та соціального захисту, що є основою людського капіталу. Водночас реалізація таких масштабних програм вимагає посилення інституційної спроможності, прозорості та підзвітності органів влади, що відповідає принципам належного управління.

Що стосується України, то розвиток ESG-підходів має складний і багатовимірний характер, що пояснюється поєднанням зовнішнього тиску з боку міжнародних стандартів та внутрішніх викликів, зокрема воєнних. Практики корпоративної соціальної відповідальності, які стали поштовхом до поширення ESG, в Україні тривалий час залишалися в якості добровільних ініціатив. Дослідження Гончаренко Г., Нескорочена Л., Єфремова І. стосовно розвитку концепції корпоративної соціальної відповідальності в Україні підкреслюють, що ESG розвивалося розрізнено й часто мало рекомендаційний характер, проте після 2022 року воно набуло нових пріоритетів: захист прав людини, безпека працівників, підтримка армії, відмова від співпраці з компаніями-агресорами. Приклади діяльності Nova Poshta чи Dnipropetrovskgaz засвідчили, що бізнес може виконувати й гуманітарні функції, інтегруючи соціальну відповідальність у власну стратегію навіть у кризових умовах [3].

Водночас практики нефінансової звітності залишаються проблемною сферою. Введення директив ЄС щодо нефінансової звітності стимулює зростання кількості звітів, насамперед у видобувній галузі, проте їхня якість є низькою. Компанії схильні обмежуватися екологічними й кадровими аспектами, проте темпи боротьби з корупцією та дотримання прав людини залишаються майже поза увагою. Розрахований індекс відповідності вимогам ЄС (IIDND) показав скорочення рівня розкриття інформації з 0,33 у 2018 р. до 0,16 у 2019 р., що свідчить про формальний підхід і брак системності [6].

Важливою інституційною передумовою є розбудова депозитарію звітів, запровадження механізмів їхньої перевірки, адаптацію міжнародних стандартів до українських реалій, а також інтеграцію нефінансових показників у державну статистику. Такий крок дозволить зробити нефінансову звітність

реальним інструментом управління сталим розвитком, а не лише формальним обов'язком [6].

Водночас у бізнес-середовищі з'являються позитивні приклади таких сталих практик, які демонструють потенціал України у сфері ESG. Як свідчить огляд Sustainability Magazine (2022), до «топ-10» компаній із найцікавішими сталими рішеннями увійшли SEA Me Linen (slow fashion, органічний текстиль), KAISSA (ресурсоефективне виробництво олії), Clear Energy (біоенергетика), SolarGaps (сонячні жалюзі), Delfast (електробайки з рекордним запасом ходу), Effa (екологічні стартапи), Haus.me (автономні енергоефективні будинки), а також великі енергетичні оператори, такі як Energoatom і Ukrenergo. Спільними рисами цих компаній є орієнтація на інновації, відновлювану енергетику, циркулярність матеріалів та залучення капіталу через «зелені» інструменти, такі як: випуск зелених облігацій, впровадження енергоефективних технологій та використання відновлюваної енергії, очищення води та скорочення промислового впливу. Це свідчить про здатність українського бізнесу генерувати ESG-рішення навіть у кризових умовах [1].

Регуляторні засади впровадження ESG в Україні також зазнають поступової гармонізації з європейськими стандартами. Незважаючи на те, що термін "ESG" прямо не закріплений у законодавстві, його елементи інтегровані через екологічні, соціальні та управлінські норми. Ключовим кроком стало ухвалення Стратегії впровадження звітності зі сталого розвитку (2024), що передбачає застосування стандартів ESRS з 2025 року. Водночас закон «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» вже зобов'язує великі компанії готувати управлінські звіти з нефінансовою інформацією, а у видобувній галузі діє міжнародна ініціатива EITI [6]. Екологічний блок охоплює закони про охорону довкілля та управління відходами, соціальний охоплює трудове право й гендерну рівність, а управлінський норми корпоративного управління та антикорупційні акти. Таким чином, формуються основи для повноцінного впровадження ESG у корпоративне середовище.

Окрему роль у впровадженні ESG відіграє фінансовий сектор. Приклад Ощадбанку свідчить, що банки не лише впроваджують внутрішні програми ощадливого використання ресурсів і управління відходами, а й інтегрують політики екологічних та соціальних ризиків у кредитні продукти для малого й середнього бізнесу [5]. Впровадження ESG-принципів для банків означає можливість доступу до ресурсів міжнародних інституцій, а для клієнтів це шанс залучати кредити за нижчими відсотковими ставками. Таким чином, фінансовий сектор виступає своєрідним «провідником змін», стимулюючи бізнес до інтеграції сталих практик через умови фінансування та партнерські програми [5].

Висновки. Аналіз міжнародного досвіду впровадження ESG-практик міжнародними транснаціональними корпораціями надав розуміння того, що ESG стратегії стали одними з ключових елементів успішного управління, існування довгострокової вартості компанії та їхньої стійкості до ризиків і здатність залучати капітал. Міжнародна практика доводить, що системна інтеграція екологічних, соціальних і управлінських аспектів підвищує довіру інвесторів і забезпечує конкурентні переваги.

Що стосується українського контексту впровадження ESG-практик, то вони є важливим кроком для післявоєнної відбудови країни, інтеграції до європейського економічного простору та модернізації бізнес-середовища. Водночас існують такі проблеми, як: неповнота підходів, низька якість нефінансової звітності, нестача механізмів верифікації даних та слабкий контроль за "greenwashing". Але в цілому українське бізнес-середовище демонструє позитивну тенденцію у сфері сталого розвитку: зростає кількість екологічних стартапів, розвиваються «зелені» енергетичні проєкти, формується корпоративна соціальна відповідальність, проте ці процеси потребують державної підтримки, систематизації та інтеграції у правову базу.

Після проведеного аналізу можна надати наступні практичні рекомендації для України, спрямовані на підвищення інвестиційної привабливості та посилення конкурентоспроможності національної економіки:

Інституційне зміцнення ESG-інфраструктури. Державі потрібно створити національний депозитарій нефінансової звітності, який буде забезпечувати відкритість даних, та разом із цим запровадити незалежну систему аудиту та верифікації ESG-звітності. Це допоможе гармонізувати українські стандарти із європейськими ESRS для підвищення сумісності з вимогами інвесторів ЄС.

Підвищення прозорості бізнесу. Для цього потрібно розробити державну програму освітньої підтримки корпоративного сектору у сфері сталого розвитку та зобов'язати великі компанії і державні підприємства публікувати інтегровані звіти. Також важливим кроком у цьому пункті є створення системи рейтингу ESG-компаній України, що стимулюватиме конкуренцію у сфері сталого розвитку.

Стимулювання «зелених» інвестицій. Для цього дуже важливим є впровадження податкових пільг або грантів для підприємств, які реалізують екологічні проєкти або сертифіковані за міжнародними ESG-стандартами. Також потрібно розвивати ринок «зелених» облігацій та інвестиційних фондів сталого розвитку, орієнтований на українські компанії.

Розвиток людського капіталу та соціальної відповідальності. Державі потрібно стимулювати компанії до інвестицій у розвиток

персоналу, рівність можливостей і гендерну інклюзію. Для цього потрібно запровадити програми підтримки корпоративного волонтерства та соціального підприємництва, та Інтегрувати цілі сталого розвитку (SDGs) у стратегії корпоративного розвитку.

Цифровізація та інноваційна екосистема. Важливим кроком є розвиток цифрових інструментів для збору і моніторингу ESG-даних. Також на цьому етапі потрібно стимулювати компанії впроваджувати інноваційні та енергоефективні технології у промисловість і будівництво.

І останнє, державі потрібно підтримувати стартапи, що працюють у сфері циркулярної економіки, «зеленої» енергетики та екологічного матеріалознавства.

Таким чином, державі потрібно поставити одним з пріоритетів провадження системних ESG-практик в Україні. Їх ефективне застосування матиме наслідок у вигляді посилення конкурентоспроможності національної економіки, а ще забезпечення довіри міжнародних інвесторів, що створить умови для сталого зростання та соціально відповідального розвитку держави.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Blaise H. Top 10: Eye catching, sustainable companies from Ukraine. *Sustainability Magazine*. 2022. URL: <https://sustainabilitymag.com/sustainability/top-10-eye-catching-sustainable-companies-from-ukraine> (дата звернення: 01.10.2025)
2. Du Toit E. Thirty Years of Sustainability Reporting: Insights, Gaps and an Agenda for Future Research Through a Systematic Literature Review. *MDPI*. 2024. URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/16/23/10750> (дата звернення: 01.10.2025)
3. Honcharenko H., Neskoro dzhen a L., Iefremova I. Development of the Concept of Corporate Social Responsibility: Practice in Ukraine. *Akademicka Platforma Czasopism*. 2022. URL: <https://apcz.umk.pl/CLR/article/view/41279/33999>
4. Low S., Dewi Fariha A., Saleh F. K. Research trend in Sustainable Development Goals reporting: A systematic literature review. *SSRN*. 2023. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4594651 (дата звернення: 01.10.2025)
5. Naumov S. What is ESG, and why is this term critically important for Ukraine's future recovery?. *Oschadbank Press Center*. 2024. URL: <https://www.oschadbank.ua/en/news/so-take-esg-i-comu-cej-termin-kriticno-vazlivij-dla-majbutnoi-vidbudovi-ukraini> (дата звернення: 01.10.2025)
6. Oliinyk Y., Kucheriava M., Zinchenko A. Impact of regulatory requirements on entities non-financial reporting: the case of Ukraine. *Electronic Kyiv-Mohyla Academy Institutional Repository*. 2021. URL: <https://eman-conference.org/wp-content/uploads/2021/09/EMAN.S.P.2021.39.pdf> (дата звернення: 01.10.2025)
7. Pérez L., Hunt V., Samandari H., Nuttall R., Biniek K. Does ESG really matter—and why?. *McKinsey Quarterly*. 2022. URL: <https://www.mckinsey.com/capabilities/sustainability/our-insights/does-esg-really-matter-and-why> (дата звернення: 01.10.2025)
8. Оновлена оцінка потреб України на відновлення та відбудову. *World Bank Group*. 2025. URL: <https://www.worldbank.org/uk/news/press-release/2025/02/25/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released> (дата звернення: 01.10.2025)
9. EU taxonomy for sustainable activities. *European Commission*. 2025. URL: https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/tools-and-standards/eu-taxonomy-sustainable-activities_en#what-the-eu-is-doing-and-why
10. Yahoo Finance. Ринок фінансів. 2025. URL: <https://finance.yahoo.com/markets/> (дата звернення: 01.10.2025)
11. S&P Global Sustainable. ESG Scores Result. 2025. URL: <https://www.spglobal.com/sustainable1/en/scores/results?cid=4000193> (дата звернення: 01.10.2025)

REFERENCES:

1. Blaise H. (2022) Top 10: Eye catching, sustainable companies from Ukraine. *Sustainability Magazine*. Available at: <https://sustainabilitymag.com/sustainability/top-10-eye-catching-sustainable-companies-from-ukraine> (accessed October 1, 2025)
2. Du Toit E. (2024) Thirty Years of Sustainability Reporting: Insights, Gaps and an Agenda for Future Research Through a Systematic Literature Review. *MDPI*. Available at: <https://www.mdpi.com/2071-1050/16/23/10750> (accessed October 1, 2025)
3. Development of the Concept of Corporate Social Responsibility: Practice in Ukraine. *Akademicka Platforma Czasopism*. (2022). Available at: <https://apcz.umk.pl/CLR/article/view/41279/33999> (accessed October 1, 2025)
4. Low S., Dewi Fariha A., Saleh F. K. (2023) Research trend in Sustainable Development Goals reporting: A systematic literature review. *SSRN*. 2023. Available at: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4594651 (accessed October 1, 2025)
5. Naumov S. (2024) What is ESG, and why is this term critically important for Ukraine's future recovery?. *Oschadbank Press Center*. Available at: <https://www.oschadbank.ua/en/news/so-take-esg-i-comu-cej-termin-kriticno-vazlivij-dla-majbutnoi-vidbudovi-ukraini> (accessed October 1, 2025)
6. Oliinyk Y., Kucheriava M., Zinchenko A. (2021) Impact of regulatory requirements on entities non-financial reporting: the case of Ukraine. *Electronic Kyiv-Mohyla Academy Institutional Repository*. Available at: <https://eman-conference.org/wp-content/uploads/2021/09/EMAN.S.P.2021.39.pdf> (accessed October 1, 2025)

7. Pérez L., Hunt V., Samandari H., Nuttall R., Biniek K. (2022) Does ESG really matter—and why?. *McKinsey Quarterly*. Available at: <https://www.mckinsey.com/capabilities/sustainability/our-insights/does-esg-really-matter-and-why> (accessed October 1, 2025)
8. Updated Ukraine Recovery and Reconstruction Needs Assessment Released. *World Bank Group*. (2025). Available at: <https://worldbank.org/uk/news/press-release/2025/02/25/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released> (accessed October 1, 2025)
9. EU taxonomy for sustainable activities. *European Commission*. (2025). Available at: https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/tools-and-standards/eu-taxonomy-sustainable-activities_en#what-the-eu-is-doing-and-why (accessed October 1, 2025)
10. Yahoo Finance. Financial Markets. (2025). Available at: <https://finance.yahoo.com/markets/> (accessed October 1, 2025)
11. S&P Global Sustainable. ESG Scores Result. (2025). Available at: <https://www.spglobal.com/sustainable1/en/scores/results?cid=4000193> (accessed October 1, 2025)

Стаття надійшла: 11.10.2025

Стаття прийнята: 25.10.2025

Стаття опублікована: 28.11.2025